

1. Projekto pavadinimas **„KONSTRUKTORIADA“**
2. Projekto rengėjo pavadinimas, adresas, telefonai, el. pašto adresas, banko sąskaita.
ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS
Naujoji G. 48, Alytus LT-62451, Tel./faks. 8 315 21 438, mob. 8 611 30 259, arsavsb@gmail.com
A. s. Nr. LT257300010129470356 „Swedbank“, AB Kodas 73000

3. Informacija apie projektą:

- **ESAMOS SITUACIJOS (PROBLEMOS) ANALIZĖ**

Nors apie patyčias Lietuvoje kalbama vis dažniau (ypač kai žiniasklaida nušviečia žiaurios šio reiškinio atvejus), tokio pobūdžio susidomėjimas dažniausiai būna momentinis, nesuvokiant tikrojo problemos masto, priežasčių ir pasekmių. „TNS Gallup“ atlikto tyrimo duomenimis, Lietuvoje 22 proc. vaikų mokykloje yra patyrę fizinį smurtą, iš 19 proc. buvo atiminėjami pinigai, asmeniniai daiktai, maistas. Kitas tyrimas parodė, kad net 58 proc. apklaustų mokinių mano, kad kai kurie mokiniai klasėje jaučiasi atstumti, 69 proc. mano, kad mokykloje mokiniai dažnai vieni iš kitų šaiposi.

Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras kas trejus metus vykdo lokalų (tik savivaldybės teritorijoje) tyrimą dėl patyčių paplitimo tarp mokyklinio amžiaus vaikų. Siekiant išvengti moksleivių neigiamo atsako „oi...čia ir vėl klausinės apie patyčias...“ klausimai apie priekabiavimą, patiriamas ir organizuojamas patyčias būna „įvilkti“ į gyvensenos tyrimo „rūbą“. Patyčios tiek visoje Lietuvoje, tiek Alytaus rajone, vis dar išlieka viena pagrindinių problemų mokyklose. Alytaus rajono moksleivių per pastaruosius 3 mėnesius dažnai (2-3 kartus per mėnesį, maždaug kartą per savaitę, keletą kartų per savaitę) patyrusių patyčias dažnis buvo nežymiai mažesnis nei vidutinis šalyje. Dažniausiai rajone patyčias patiria jaunesnių (5, 7) klasių moksleiviai. Berniukai ir toliau išlieka dažnesni patyčių iniciatoriai negu mergaitės.

Patiriamos patyčios mokykloje, viena iš priežasčių dėl ko moksleiviai mokykloje gali jaustis nesaugūs. Į klausimą „Ar mokykloje jautiesi saugus?“, teigiamai atsakė maždaug pusė (56 proc.) moksleivių, kita dalis nurodė, jog mokykloje saugūs jaučiasi tik kartais (38,9 proc.) arba nesijaučia saugūs niekada (5,1 proc.). Preliminarūs paskutinės apklausos duomenys rodo nedidelį patyčių paplitimo mažėjimą rajono mokyklose. Šie duomenys džiugina, tačiau sveikatos ugdytojus įpareigoja tęsti prevencinį darbą patyčių srityje.

Patyčios įtakoja ne tik moksleivių saugumą, tačiau jos susijusios ir su moksleivių sveikatos sutrikimais bei negatyviomis gyvensenos ypatybėmis. Patiriantys patyčias mokykloje, moksleiviai, blogiau vertina savo sveikatą ir pasižymi didesne suicidine rizika, t.y. turi didesnę polinkį savižudybėms. Besityčiojantys iš kitų, paaugliai linkę rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus ir narkotines medžiagas.

Pasaulyje yra įgyvendinta ir įgyvendinama daugybė patyčių prevencijos modelių mokyklose, tačiau vieno modelio, kuris galėtų būti veiksmingas ir adaptuotas visose šalyse, ir visose mokyklose nėra. Lietuvos mokyklos ištraukusios į kelis platesnio profilio (šalies) patyčių prevencijos projektus, tačiau, kaip rodo tyrimai, to nepakanka. Sveikatos mokymo specialistai dažnai išreiškia gana kritišką nuomonę dėl mokyklose vykdomų patyčių prevencinių priemonių. Kad patyčios yra blogai žino ir nuo jų kenčiantys ir jas vykdančios, todėl paskaitos, klasių valandėlės, tėvų susirinkimai, kurių metu yra kalbama, kas yra patyčios ir, kad tai yra blogai – nepasiteisina, tiksliau – nėra pakankamos priemonės..

Dažnai yra pažymima, kad prevencinės veiklos nukreipiamos į teorinės informacijos apie žalingą veiksnį pateikimą, bet ne praktinius, motyvacinio pobūdžio užsiėmimus. Specialistų nuomone, vienos iš būtinų sėkmingos patyčių prevencijos priemonių sąlygų yra bendražmogiškų santykių stiprinimas ir teigiamos, saugios aplinkos klasėse ir mokykloje sukūrimas. Įrodyta, kad teorinių užsiėmimų metu įsisavinama tik iki 5-10 proc. informacijos, kuri labai greit yra pamirštama. Prevencinėse veiklose rekomenduojama naudoti praktinius, kūrybinius, bendradarbiavimą skatinančius užsiėmimus, novatoriškas veiklas. Aktyvus ir netradiciniai metodai yra efektyvesni, jie verčia mokinius kritiškai mastyti, spręsti problemas, savarankiškai ieškoti informacijos.

Veiksmingos programos, mažinančios patyčių mastą mokyklose, yra tos, kurios įtraukia visą mokyklos bendruomenę, skatina bendradarbiavimą ir gražius tarpusavio santykius, komandinį darbą, paremtą “ištiesk ranką” principu.

Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, vykdydamas projektą “**Konstruktorius**” atsižvelgė beveik į visas sėkmingo projekto vykdymo rekomendacijas ir jas įgyvendino: **masiškumas – dalyvavo visi savivaldybės mokiniai (2412), dalyvavo visų mokyklų pedagogai ir administracijų darbuotojai (apie 300), tęstinumas (ketvirtį metų), novatoriški aktyvūs įdomūs veiklų metodai ir būdai.**

- **TIKSLAS**

Formuojant mokinių vertybines nuostatas, akcentuojant bendruomeniškumo ir savipagalbos svarbą, skatinant šiltus tarpusavio santykius ir bendradarbiavimą, didinti mokyklos bendruomenėje saugumo pojūtį, tuo pačiu mažinant polinkį patyčioms ir smurtui.

- **UŽDAVINIAI**

1. Sutelkiant mokyklos bendruomenę komandiniam darbui, skatinti gražius tarpusavio santykius, taip mažinant patyčių ir smurto atvejus;
2. Formuoti socialinius įgūdžius, didinančius motyvaciją nedalyvauti patyčių apraiškose, priešingai, jas pastebėjus – imtis prevencinių veiksmų patyčių mažinimo srityje;
3. Akcentuojant vertybių skalės prioritetus, mažinti polinkį žalingam elgesiui.

- **PRIEMONĖS**

Netradicinio ugdymo diena, projektas – “Konstruktorius”. Netradicinio ugdymo dienas kiekviena mokykla per metus gali organizuoti net kelias. Visuomenės sveikatos biuras pakvietė visas rajono mokyklas vieną netradicinio ugdymo dieną paskirti skatinti gražius tarpusavio santykius visoje mokyklos bendruomenėje ir taip pasakyti patyčioms – “Ne”. Pasitelkiant novatoriškus veiklų modelius, įdomias veiklas, projekto dalyviai buvo pakviesti dalyvauti projekte “Konstruktorius” ir vadovautis dienos šūkiu - “KONSTRUOKIME GRAŽIUS SANTYKIUS”.

✓ Ryte visi mokyklos mokiniai suskirstomi komandomis, atlieka grupės “apšildymo” užduotis ir išklauso informaciją apie pagrindinį komandos dienos tikslą – visą dieną atliekant įvairias komandines užduotis, dalyvaujant aktyviose veiklose, užsidirbti specialios dienos valiutos – “pinigaičių”, už juos “nusipirkti” organizatorių “krautuvėlėje” pateikiamų konstrukcinių medžiagų ir **sukonstruoti balionu varomą automobilį**. Organizatoriai pademonstruoja pačių gamintus modelius ir įrodo, kad tokius automobilius gali pasigaminti kiekviena darniai dirbdama komanda. Akcentuojamas komandinis

darbas, nes tik darniai ir vieningai dirbanti komanda gebės atlikti komandines užduotis ir pabaigoje dienos turės visas būtiniausias priemones balionu varomo automobilio gamybai.

✓ **Visos dienos metu vyksta veiklos, kurių jungiamosios detalės ir raktiniai žodžiai yra iš “K” raidės: konstruoti, komanda ir kartu.**

✓ Klasių (komandų) laukia daugybė iššūkių (užduočių), kurioms atlikti tikslingai sudaromos tokios sąlygos, kad tik darniai ir draugiškai dirbanti komanda gali jas atlikti ir siekti bendro tikslo. **Dalyviai nejučiai įsitraukia į bendrą komandinį darbą, bendradarbiavimą, kuomet nėra galimybės iš savo būrio nei vieno išskirti (atskirti).**

Tarp vaikams pateiktų užduočių galima būtų įvardinti:

✓ **“Tiltai, kurie mus jungia”.** Užduotis komandai – iš minimalaus kiekio laikrastinio popieriaus ir riboto kiekio lipnios juostos sukonstruoti komandos tiltą, kuris būtų pakankamo aukščio, kad pro jį prasiridentų organizatorių kamuoliukas ir pakankamai tvirtas, kad “atlaikytų” kuo daugiau svorio. Užduoties atlikimo metu vaikai kviečiami diskutuoti apie žodžio “tiltas” prasmę žmogaus gyvenime. Daromos išvados ir interpretacijos apie pagalbos tiltų tarp žmonių sukūrimą, pagalbos rankos ištiesimą.

✓ **“Tvirtas dėl savo pasirinkimo”.** Užduotis komandai – gerai apgalvojus, “išdiskutavus”, sukonstruoti aukščiausią ir tvirčiausią bokštą iš kokteiliinių šiaudelių, kurio negalėtų nupūsti kitos komandos. Užduoties esmė – sutelkti komandą diskusijai, skatinti įsiklausyti į kitų komandos narių nuomonę, strategiškai ir komadiškai nuspręsti, kokių veiksmų imtis. Sudaromos tokios sąlygos, kad vėl gi turi būti įtraukti visi komandos nariai, todėl nėra galimybių kažkurį narį atstumti. Ypač prireikia visos komandos darnos bokštų “pūtimo” procese.

Vykdam užduotį, atsižvelgdami į tai, kad užduoties įgyvendinimui bus svarbi plaučių talpa ir “pūtimo” procesas, sveikatos specialistai akcentuoja rūkymo, kaip vieno iš žalingo elgesio (ir patyčių) veiksnio kenksmingumą.

✓ **“Išlaisvink savo mintis”.** Užduotis komandai – sukonstruoti aitvarą. Užduoties esmė – klasėse, bendruomenėse ir mokyklose, kuriose yra didesnis kiekis popamokinės veiklos, įdomių užsiėmimų mokiniams petraukų metu – stebimi mažesni patyčių mastai. Aitvaras – galimybė (ypač mažesnių klasių mokiniams) leisti prasmingiau petraukas ir popamokines valandas.

✓ **Užduotis pedagogams.** Mokytojai, administracijos darbuotojai visą dieną taip pat įtraukiami į šias komandines veiklas ir tokiomis pačiomis sąlygomis turi konstruoti balionu varomą automobilį.

✓ **Visą mokyklos bendruomenę jungianti užduotis.** Siekiant ne tik atskirų klasių didesnio bendruomeniškumo, o taip pat ir visos mokyklos, šalia visų dienos užduočių, mokyklos bendruomenė kviečiame sukonstruoti kuo daugiau popierinių konstruktoriaus kaldėlių – indėlių į bendrą rajono mokyklų bendruomenių gražios draugystės konstruktorių.

DIENOS KULMINACIJA.

Dienos pabaigoje vyko konstrukcijų išbandymas: kurios komandos sukonstruotas balionu varomas automobilis važiuos toliau ir laimės mokyklos ralyje.

PROJEKTO KULMINACIJA.

Iš visų visose rajono mokyklose pagamintų kaladėlių (2649 kaladėlės) sukonstruota 2 metrų 28 cm piramidė, kurią patys dalyviai nutarė “paversti” sveikos mitybos piramide.

- **VYKDYMO TRUKMĖ, TESTINUMAS**

Tęstinis projektas: **2010 m.** panašiu metodu tokios pat apimties buvo vykdomas projektas – “Draugai lyg tylūs angelai...”, kurio metu visi rajono mokiniai rišo į ilgiausią draugystės diržą Lietuvoje, kuris pateko į Lietuvos rekordų knygą.

2011 m. – “Kiaušiniada”;

2012 m. – “Origamiada”.

2013 m. – aprašomas projektas “Konstruktoriada”.

2014 m. vyks “Katapultada”

Masiškumas, idėjos, bendruomeniškumo jausmo puoselėjimas – tas pats kiekvienas metais, tačiau projektas, veiklos, priemonės, “rišančios detalės”, temos ir įgyvendinimas kiekvienais metais skirtingas ir visiškai besikeičiantis.

- **VYKDYTOJAI**

Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras: 10 visuomenės sveikatos priežiūros specialistų.

- **DALYVIAI (TIKSLINĖ GRUPĖ)**

Visi visų Alytaus rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai, mokytojai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai.

- **VYKDYMO VIETA**

Visos Alytaus rajono bendrojo lavinimo mokyklos (11): Simno, Butrimonių, Daugų Vlodo Mirono gimnazijos; Pivašiūnų, Krokialaukio Tomo Noraus- Naruševičiaus, Miroslavo vidurinės mokyklos, Kumečių, Alovės, Punios, Makniūnų, Ūdrijos pagrindinės mokyklos.

- **PARTNERIAI, RĖMĖJAI**

Bendrojo lavinimo mokyklos, rajono bendruomenės.

- **ŠAMATA**

Lipdukai dalyviams – 300 lt., balionai, šiaudeliai ir kitos smulkios priemonės automobilių gamybai – 300 lt., kanceliarinės prekės kūrybinėms užduotims, diplomams – 250 lt.

- **REZULTATAI**

Įvykdyti visi išsikelti uždaviniai. Grįžtamojo ryšio anketų, kurias pildė ir mokytojai, ir mokiniai apibendrinti rezultatai rodo, kad dalyviams buvo įdomu, naujoviška, informatyvu, ilgai laukta. Daugybė prierasų prie anketų rodo, kad projektas itin laukiamas ir kitais metais, spėjiojama kokia “-iada” bus 2014 metais, pateikiami net gi pasiūlymai kitiems metams.

Metų eigoje, vykdant tėvų anketinę apklausą, buvo teirujamasi ar vaikai namuose kalba apie prevencinio pobūdžio veiklas mokyklose ir jeigu taip, tai kokias. Didelė dauguma įvardijo projektą “Konstruktoriada”.

- **KITA SVARBI, SU PROJEKTU SUSIJUSI, INFORMACIJA**

- ✓ Projektas buvo aktyviai viešinamas regioninėje spaudoje, internetiniuose naujienų portaluose, dalyvaujančių įstaigų tinklapiuose.
- ✓ Prieduose nuotraukos iš projekto ir išpūdžiai apie projektą iš mokyklų – projekto dalyvių tinklapių.

4. Projekto atitiktis kriterijams, kurie nustatyti Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų (programų) konkurso nuostatų 24 punkte.

24.1. Projektu siekiama spręsti gyvenamosios vietovės bendruomenei, savivaldybei, regionui ar šaliai aktualią problemą. **Taip. Atitinka. Pункte „situacijos analizė“ pateikta informacija apie tyrimus ir pastebėjimus, kurie rodo problemos buvimą rajone. Veiklos, naudotos projekto vykdymui – tinkamai parinktos patyčių mastui mažinti ir prevencinei drausmei užtikrinti.**

24.2. Projekto rengėjo ar valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, asociacijos ar mokslo ir studijų institucijos atliktas projekto efektyvumo įvertinimas, akivaizdūs projekto vykdymo rezultatai, jų teigiamas poveikis visuomenės saugumui. **Taip. Projekto rengėjai atliko anketinį grįžtamojo ryšio mokinių, mokyklos administracijos ir tėvų apklausos tyrimą, kuris rodo teigiamą projekto įtaką, įsimintinumą ir pan.**

24.3. Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, į prevencinę veiklą siekiama įtraukti visuomenę. **Taip. Į projekto veiklą įtraukiami visi rajono mokiniai, visi mokytojai, bendruomenių atstovai.**

24.4. Projektą galima pakartoti arba vykdyti kitiems subjektams. **Taip. Projektas itin lengvai pritaikomas bet kurioje šalies mokykloje, klasėje, bendruomenėje.**

24.5. Projekto novatoriškumas, naujų metodų ir priemonių taikymas. **Projekto metu taikyti novatoriški įdomūs metodai.**

Direktorė, projekto koordinatore

Dalia Kitavičienė

Tel: 8 315 21 438

kitaviciene@gmail.com